

Konkurences padome

Saskares punkts: konkurence

Iepazīšanās ar valsts, pašvaldību, to kapitālsabiedrību un uzņēmēju perspektīvu

5. decembrī no plkst. 12.30 līdz 16.00
Koka Rīgā, Krāsotāju ielā 12

2020. gada 1. janvārī stājās spēkā grozījumi Konkurences likumā, kas palīdzēs radīt vienlīdzīgākus spēles noteikumus, kad konkurences laukā satiekas publiskās personas un privātie uzņēmēji.

Pasaules Konkurences dienā, 5. decembrī, Konkurences padome pulcēja kopā pārstāvjus no valsts iestādēm, pašvaldībām un uzņēmējdarbības vides, lai rastu kopsaucēju par publisku un privātu personu saskari konkurences laukā pirms un pēc uzlabotā Konkurences likuma.

Konkurences padome ir sagatavojusi apkopojumu no diskusijām, kurās piedalījās valsts, pašvaldības un privāto uzņēmumu pārstāvji, **sešās sabiedrībai nozīmīgās nozarēs**:

- kultūrā;
- vietējā tūrismā;
- atkritumu apsaimniekošanā;
- digitālajos pakalpojumos;
- namu apsaimniekošanā;
- veselībā.

Diskusiju kopsavilkums

Nozare: **kultūra**

Pašreizējā konkurences situācija nozarē

- Publisko personu kapitālsabiedrībām ir iespējas saņemt valsts un pašvaldību līdzfinansējumu, kuru privātajiem tirgus dalībniekiem nav iespējams saņemt. T.sk. privāto tirgus dalībnieku ieskatā publisko personu kapitālsabiedrībām nevajadzētu saņemt Valsts kultūrkapitāla fonda līdzfinansējumu, ņemot vērā, ka tās to jau saņem no publiskajām personām.
- Publisko personu kapitālsabiedrību rīkoto kultūras pasākumu biješu cenas ir zemākas nekā privātajiem tirgus dalībniekiem, tādējādi neatbilstot reālajām tirgus cenām.
- Nav projektu konkursu, lai pēc iespējas vairāk veicinātu privāto tirgus dalībnieku iesaisti konkrētā pakalpojuma sniegšanā.
- Pastāv šaubas, vai publisko personu kapitālsabiedrībām būtu jānodarbojas ar konkrētā pakalpojuma sniegšanu.

Ko valsts/pašvaldības var darīt citādi?

- Vajadzētu veicināt konkursu vai iepirkumu izsludināšanu, tā vairāk iesaistot privātos tirgus dalībniekus.
- Nepieciešams definēt publisko personu kapitālsabiedrību mērķus un darbības veidus.
- Jāpastāv vienlīdzīgam normatīvajam regulējumam pievienotās vērtības nodokļa piemērošanā.
- Jāveicina privāto tirgus dalībnieku iespējas saņemt publisko personu līdzfinansējumu. Iesaistot privātos tirgus dalībniekus, nepieciešams rūpēties, lai tādējādi nepasliktinātos kultūras pasākumu kvalitāte un daudzveidība.
- Valsts kontroles ieskatā konkrētais tirgus ir piesātināts, pašlaik nav skaidra publisko personu darbības efektivitāte, darbības pamatojums un finanšu rādītāji, un ir nepieciešams veikt šādas izmaiņas:
  - Kultūras ministrijai sniegtajai dotācijai tās kapitālsabiedrībām jābūt vairāk sasaistītai ar nepieciešamajām izmaksām.
  - Kultūras ministrijai būtu nepieciešams veikt pilnvērtīgu izvērtējumu par tās līdzdalību kapitālsabiedrībās, t.sk. arī no konkurences viedokļa.

Nozare: **vietējais tūrisms**

Pašreizējā konkurences situācija nozarē

- Pašreizējā situācija tūrisma jomā, kas saistīta ar piļu un muižu izmantošanu, raksturota kā nepārdomāta.
- Jau pirms piļu un muižu rekonstrukcijas būtu jāpārdomā, kādiem mērķiem kalpos ēka, jo citādi nav sasniedzams labs rezultāts.
- Pašvaldības un valsts klātbūtne tirgū ir liela, ko raksturo nepārdomātu investīciju un vīzijas trūkums, kā rezultātā tās iesaistās biznesa projektos (viesnīcas utt.). Tomēr pašvaldībām un valstij būtu vairāk jādomā par šo īpašumu izmantošanu savām funkcijām.

- Sezona ir par īsu, lai privātie uzņēmēji varētu atpelnīt ieguldīto vai samaksāt augsto nomas maksu. Tāpat privātajiem uzņēmējiem nav pieejami kredīti.

Ko valsts/pašvaldības var darīt citādi?

- Pašvaldībām ir lielāka piekļuve fondu līdzekļiem, tomēr, ja tās tiek atjaunotas, pilis un muižas nevar iznomāt zem pašizmaksas.
- Jāpalielina nomas līgumu termiņš. Pašreizējais iespējamais maksimālais nomas līguma termiņš ir 30 gadi, tomēr attiecībā uz šāda veida īpašumiem tam vajadzētu būt ilgākam – 99 gadi. Līdz ar to arī iznomāšana nav risinājums, jo par tādu cenu neviens nevar pilis un muižas uzturēt. Var arī pārņemt, piemēram, Lietuvas un citu valstu pieredzi, kur tiek pārdotas pilis un muižas par ļoti mazu cenu, bet ar stingriem nosacījumiem, kas ir jāizdara.
- Valstij un pašvaldībai būtu jāzina, ko darīt ar īpašumu, tām jābūt pragmatiskākām un nav jāfinansē biznesa projekti. Valsts un pašvaldība var atjaunot pilis, ja ir skaidri zināms, kādiem nolūkiem tās būs paredzētas.
- Nepieciešamais uzlabojums: vienlīdzīgāka piekļuve finanšu atbalsta instrumentiem neatliekamām "glābšanas" darbiem.

Ko privātie uzņēmēji var darīt citādi?

- Biedrība "Lauku ceļotājs" situācijas uzlabošanai var akcentēt konstatētās problēmas, tomēr jau ir nogurusi no problēmu izgaismošanas.
- Privātajiem uzņēmumiem piļu un muižu atjaunošana izmaksā lētāk, attiecīgi arī sabiedrībai tas būtu izdevīgāk.
- Nav pieļaujams, ka iet bojā kultūras mantojums. Ir rūpīgi jāizvērtē ieguldījumi, labāk – iekonservēt pilis un muižas un atjaunot tad, kad ir skaidra attīstības vīzija.

Nozare: atkritumu apsaimniekošana

Pašreizējā konkurences situācija nozarē

- Atkritumu nozares regulējumā notiek būtiskas pārmaiņas. Pašreiz dažādās likumdošanas stadijās ir vairāki grozījumi Atkritumu apsaimniekošanas likumā, kas, t.sk. skar konkurences veicināšanu atkritumu apsaimniekošanas nozarē, piemēram:
  - administratīvo teritoriju ar pietiekami lielu skaitu iedzīvotāju sadalīšana vairākās zonās, kas ļaus pretendēt uz pakalpojumu sniegšanu konkrētā administratīvajā teritorijā lielākam skaitam, tostarp, mazāku pretendentu;
  - *in-house* principa piemērošanas ierobežošana, to paredzot tikai izņēmuma gadījumā, ja pakalpojumu nenodrošina privāti pakalpojumu sniedzēji;
  - brīvas konkurences modeļa kā viena no atkritumu apsaimniekošanas izvēles modeļiem ieviešana.
- Izstrādes procesā ir Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021. – 2028. gadam. Viens no iespējamiem risinājumiem ir savākšanas un pārvadāšanas pakalpojuma nošķiršana no infrastruktūras nodrošināšanas pakalpojuma.
- Neatkarīgi no atkritumu apsaimniekošanas modeļa maksa par atkritumu apsaimniekošanu augs, tomēr tam ir objektīvs ekonomisks izskaidrojums – pastāvīgi pieaug arī prasības attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu un pārstrādi.

- Tirgus situācija pēdējo gados ir mainījusies: 2/3 tirgu konkurencei ir aizvērta (*in-house*), darbojas daudzi mazi lokālie operatori, lieli privātie tirgus spēlētāji ir tikai divi. Līdz ar to reālas konkurences iespējas ir stipri ierobežotas.
- Konkurence tiek ierobežota, bieži vien aizbildinoties ar vides mērķu sasniegšanu, kvalitātes prasību uzlabošanu, pelēkā sektora apkarošānu.
- Atkritumu apsaimniekošana ir pašvaldības publiskā funkcija, tādēļ pašvaldība izvēlas piemērotāko atkritumu apsaimniekošanas modeli konkrētā administratīvajā teritorijā. Šai kontekstā nav redzams iemesls, kādēļ pašvaldībai "tīrā" *in-house* vietā būtu jāriko iepirkums, kurā piedalītos arī pašvaldības atkritumu apsaimniekošanas uzņēmums. Pašvaldība rūpīgi uzrauga sava uzņēmuma cenu politiku, ierobežo rentabilitātes rādītājus, kas tā nav privātu apsaimniekotāju gadījumā.

Ko valsts/pašvaldības nozarē var darīt citādi?

- "Tīrais" *in-house* nav vienīgais risinājums. Pašvaldības un privātie apsaimniekotāji konkursa ietvaros varētu savstarpēji sacensties par labākā/izdevīgākā pakalpojuma sniegšanu un godīgas konkurences cīņā varētu noskaidrot, kurš pakalpojumu sniedzējs ir efektīvākais.
- Brīvais konkurences modelis atkritumu apsaimniekošanā noteikti var darboties. Bet, lai līdzteku valsts sasniegtu arī tai izvirzītos vides mērķus, nepieciešams definēt skaidras, uzņēmumiem obligāti izpildāmas minimālās prasības (attiecībā uz dalīto atkritumu vākšanu, pieejamo tehniku u.c.).
- Zonām, par kurām notiek konkurence, jābūt pietiekami lielām, lai izpildītos pakalpojuma sniegšanas efektivitātes kritēriji un lai pakalpojumu sniedzējiem būtu interese konkurēt (par mazu teritoriju ar mazu atkritumu radītāju skaitu un atkritumu apjomu nav interese konkurēt). Zonās jāaptver gan pilsētas, gan tās apkārtnes teritorija (lai netiktu "nosmelts krējums" un izvairītos no situācijas, ka lauku teritorijas nesajem pakalpojumu vai to saņem par būtiski dārgāku maksu). Mazi apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēji parasti nav efektīvi (pieminēts nesenais gadījums ar vienu no mazajām pašvaldībām, kas lūdza, lai pakalpojuma sniegšanu no lokālā *in-house* pārņem Eco Baltia).
- Savākšanas un transportēšanas pakalpojumu varētu nodalīt no infrastruktūras uzturēšanas pakalpojuma.
- No izdevīgākā piedāvājuma iesniegšanas viedokļa piesardzīgi raugās uz situāciju, ja iepirkums tiek organizēts konkrētai zonai, bet uzvarētājam nav garantija, ka tas apkalpos arī šajās zonās esošus dabas resursu nodokļa maksātājus (veikali, ražojoši uzņēmumi u.c.), t.i., ja attiecībā uz tiem pastāv brīvās konkurences modelis. Tas var paaugstināt maksu pārējiem konkrētajā zonā esošiem atkritumu radītājiem (tostarp māsaimniecībām).
- Valsts vai pašvaldība nevar visu noregulēt, ir jāatstāj brīva vieta konkurencei. Arī pašvaldības uzņēmumiem jāpiedalās konkurences cīņā, lai uzvar patērētājiem izdevīgākais.
- Konkurence nav ieviešama uz vides mērķu rēķina.
- Jo precīzākas ir pasūtītāja izvirzītās prasības, jo labāks ir gala rezultāts. Cenai nav jābūt izvēlē izšķirošai, bet saimnieciski izdevīgākajam piedāvājumam, kas aptver arī pakalpojumu kvalitāti. Jābūt novērtējumam, par kādu cenu zemāk nevar tikt sniegts pakalpojums (minimālā maksa), lai nodrošinātu pakalpojuma kvalitāti.

Ko uzņēmēji/uzņēmēju organizācijas var darīt citādi?

- Diskusijas dalībnieki piekrīt viedoklim, ka konkurence ir tas stimuls, kas veicina kvalitāti un attīstību. Tas arī ļauj publiskiem uzņēmumiem kļūt labākiem. Līdz ar to tā ir jāveicina.
- Tomēr atšķirīgs viedoklis starp publiskiem un privātiem apsaimniekotājiem ir, vai brīdī, kad pašvaldība ir izvēlējusies konkrētu atkritumu apsaimniekošanas modeli par labu *in-house*, vēl būtu jāpastāv vietai konkurencei. Par ieguvumiem un zaudējumiem šai sakarā diskusijas jāturpina.

Ko sagaida no Konkurences likuma grozījumiem?

- Diskusijas dalībnieki uzskata, ka nopietnām diskusijām par nepieciešamajām izmaiņām, t.sk., kas attiecas uz konkurences veicināšanu, jābūt saistībā ar Saeimā iesniegtajiem grozījumiem Atkritumu apsaimniekošanas likumā. Savukārt Konkurences likuma grozījumu ietekme un nozīme būs atkarīga no grozījumu tvērumu un praktiskās piemērošanas, ko rādīs prakse.

Nozare: digitālie pakalpojumi

Pašreizēja konkurences situācija nozarē

- Digitālā vidē publiskām personām pastāv grūtības nošķirt, cik tālu īstenot to kā publiskās varas funkciju un kur sākas pakalpojumu sniegšana privāttiesību jomā. Digitālā vide ļauj sasniegt publiskā pakalpojuma saņēmēju (patērētāju, uzņēmēju) bez starpniekiem, piedāvājot papildu dažādus pakalpojumus, kuri jau sniedzas privāttiesību jomā un kurus var nodrošināt arī uzņēmēji.
- Ir apsveicami, ka valsts iegulda resursus publisko pakalpojumu digitalizēšanā, tomēr problēma var būt tajā, ka, izveidojot publisko pakalpojumu platformu e-vidē, tā var tikt "apaudzēta" ar dažādiem papildu pakalpojumiem, kurus jau tagad nodrošina vai spēj nodrošināt privāto uzņēmēji.
- Valstij nebūtu jāiejaucas tur, kur var pastāvēt konkurence. Attiecīgi, tai nebūtu jāriskē ar nodokļu maksātāju naudu, kur privātais sektors jau ir veicis ieguldījumus. Piemēram, skolas.lv portāla izveide, kas tika finansēta no valsts un ES līdzekļiem, bet tā arī nespēja uzsākt darbību. Turklāt, tirgū jau darbojas cita platforma e-klase.lv, sniedzot līdzīgus pakalpojumus.
- IT iepirkumos specifikācijas netiek pietiekami profesionāli izstrādātas, un tās satur konkurenci ierobežojošas prasības.
- Nozīmīgai daļai valsts iestāžu informācija joprojām nav pieejami atvērto datu formā.
- Atsevišķas iestādes to darbībai nepieciešamo finansējumu joprojām iegūst no tās rīcībā esošo reģistru informācijas pakalpojumiem (piemēram, Valsts zemes dienests, Zemesgrāmata u.c.), ierobežojot informācijas atkalizmantotāju piekļuvi informācijai (datiem).
- Risks – var tikt kļūdaini novērtēts, ka tirgū ir "nepilnība", jo privāto uzņēmēju (atkalizmantotāju) piedāvājuma trūkums var būt saistīts ar to, ka valsts nenodrošina datus pieejamību.

Ko valsts/pašvaldības nozarē var darīt citādi?

- Nepieciešama stratēģiska pieeja digitālo pakalpojumu attīstībā, jo no valsts un pašvaldības publisko pakalpojumu digitalizācijas nevar izvairīties. Tomēr jāievēro noteiktas robežas (un arī, iespējams, tas jānosaka mērķos), cik tālu valsts iejaucas pakalpojumu veidošanā.
- Pārsvārā valstij būtu jāveido platforma, kuru var izmantot gan personas, kas saņem publisko pakalpojumu no valsts, gan uzņēmēji (informācijas atkalizmantotāji), lai iegūtu datus atvērtā formā.
- Nesākt sniegt papildu pakalpojumus, ko var sniegt privātais sektors, šķērssubsidējot tos no esošās platformas uzturēšanas publiskā finansējuma.
- Veicināt atvērto datu pieejamību.
- Būtu jānodrošina iestāžu finansēšana no budžeta, izslēdzot to, ka iestādes gūst ienākumus no to rīcībā esošo reģistru datu pārdošanas. Lai arī valstij trūkst līdzekļu iestāžu

finansēšanā, tomēr jāatsakās no modeļa, ka iestādei ir ekonomiska interese gūt ienākumus no tās rīcībā esošo datu pārdošanas, kropļojot konkurenci tirgū ar privātiem tirgus dalībniekiem.

- Rūpīgāk izvērtēt dažādus ieguldījumus IT un datubāžu attīstības jomā, it sevišķi tur, kur valstij būtu jākonkurē ar uzņēmējiem, jo, iespējams, tiks nelietderīgi izmantoti ieguldītie publiskie līdzekļi, kurus varēja izmantot saprātīgāk.
- Jārada lielāks uzticības līmenis komunikācijā ar uzņēmējiem, jāiesaista stratēģiju izstrādē.

Ko uzņēmēji/uzņēmēju organizācijas nozarē var darīt citādi?

- Uzņēmēju galvenais rīks šādos gadījumos, kad no valsts puses tiek izstrādāti un publiskoti valsts politikas dokumenti, ir aktīvi komunicēt par identificētajiem problēmjautājumiem, t.sk. redzējumu par jaunu pakalpojumu konceptuālu attīstību.
- Konkurences padome var efektīvi iesaistīties, veicot advokācijas pasākumus, ja uzņēmēji ir aktīvi un var prezentēt savu redzējumu.

Ko sagaidām no Konkurences likuma grozījumiem?

- Publisko personu attieksmes maiņu pret uzņēmējiem, izpratni par konkurences neitralitātes principiem.
- Veicināt dialogu un domāšanu, ka publiskai personai ir noteiktas robežas, cik tālu tā var iet publiskās funkcijas ietvaros.
- Izglītošanu par Konkurences likuma normu piemērošanu.
- Netieši radīs budžeta ietaupījumus, ja valsts (pašvaldības) rūpīgāk izvērtēs publisko līdzekļu ieguldīšanu.

Nozare: namu apsaimniekošana

Pašreizējā konkurences situācija nozarē

- Diskusijas laikā tika identificēts, ka apsaimniekošanas pakalpojumu tirgus ir fragmentēts – būtiski atšķirīga situācija ir daudzdzīvokļu mājās, kur dzīvokļu īpašnieki ir aktīvi, izrāda iniciatīvu attiecībā uz mājas apsaimniekošanu un izvērtē dažādu apsaimniekotāju piedāvājumus, veicot pakalpojuma kvalitātes un cenas salīdzinājumus.
- Tomēr ir liela daļa māju, kuru iedzīvotāji ir pasīvi, nelemj par apsaimniekošanas funkciju, un tajās pakalpojumus nodrošina pašvaldība vai nu ar savas kapitālsabiedrības vai aģentūras starpniecību.
- Šī iemesla dēļ atšķiras apsaimniekošanas pakalpojuma raksturs. Ja privātie tirgus dalībnieki sniedz pakalpojumu pēc tirgus principiem, t.i., nosaka adekvātas pakalpojuma cenas, ievēro dzīvokļu īpašnieku lēmumus attiecībā uz mājas uzturēšanu un remontiem un aktīvi nodrošina parādu atgūšanu, tad pašvaldības noteiktos gadījumos atkāpjas no tirgus principiem un daļēji īsteno sociālo funkciju, lai nodrošinātu iedzīvotāju apmierinātību ar to darbību.
- Tas var izpausties, piemēram, kā zemas apsaimniekošanas maksas uzturēšana vai līdzekļu novirzīšana to māju uzturēšanai, kas faktiski ar saviem maksājumiem nesedz nepieciešamos ieguldījumus. Pasīvajiem dzīvokļu īpašniekiem neesot izpratnes, kas ietilpst pašvaldības funkcijās un kas ir pašu iedzīvotāju pienākumi mājas uzturēšanā.
- Atsevišķos gadījumos pašvaldības savos saistošajos noteikumos ir spiestas noteikt, ka pašvaldības kapitālsabiedrība ir tiesīga pieņemt tādus lēmumus, kas faktiski būtu jāpieņem

iedzīvotājiem (piemēram, iedzīvotāji būtu tiesīgi lemt, vai IŪS būtu plombējami ar vai bez pārvaldnieka klātbūtnes, bet, ja viņi šādu lēmumu nepieņem sešu mēnešu laikā, tad saistošie noteikumi ļauj šo lēmumu pieņemt pārvaldniekam).

- Dzīvokļu īpašnieku pasivitāte māju apsaimniekošanas pārņemšanā rada būtiskus šķēršļus māju siltināšanai, tāpēc būtiski atšķirīga ir nosiltināto māju proporcija aktīvo un pasīvo iedzīvotāju sektorā. Bankas, lemjot par kredīta piešķiršanu siltināšanas darbiem, rūpīgi vērtējot katras individuālās daudzdzīvokļu mājas maksātspēju un naudas plūsmu.
- Diskusijas dalībnieki nesaskatīja, ka pašvaldību apsaimniekotāji saņemtu kādas priekšrocības sadarbībā ar pašvaldības kapitālsabiedrībām – komunālo pakalpojumu sniedzējiem. Gan privātajiem, gan pašvaldības apsaimniekotājiem tiek izvirzīti vienādi noteikumi attiecībā, piemēram, uz siltuma pieslēgšanu gadījumā, ja mājas iedzīvotāji nav pilnībā norēķinājušies par iepriekšējo apkures sezonu.
- Tāpat diskusijas dalībnieki norādīja, ka maksātspējīgās pārņemtās mājas ir interesantas gan vietējiem, gan arī citu valstu pakalpojumu sniedzējiem. Tika norādīts, ka apsaimniekošanas sektorā darbojas tirgus dalībnieki no Lietuvas un Igaunijas un konkurence ir gana intensīva.
- Latvijas Pašvaldību savienības pārstāvis norādīja, ka atsevišķās pašvaldībās apsaimniekotāja aktivitātes tiek izmantotas arī kā sava veida politiska reklāma, piemēram, tieši pirmsvēlēšanu periodā tiek aktivizēti remontdarbi nepārņemtajās mājās – krāsotas kāpņu telpas, laboti jumti – ar saukli, ka pilsētā/pagastā darbojas kārtīgs saimnieks un ka par to būtu jābalso arī nākamajam periodam.

Ko valsts/ pašvaldības/uzņēmēji var darīt citādi?

- Ekonomikas ministrijas pārstāve atzina, ka dialogs ar nozari par šo notiekot, un regulējums ik pa laikam tiek pielāgots aktuālajām problēmām.
- Ļoti pozitīvi vērtējams, ka Rīgas pašvaldība ir izpratusi nepieciešamību izvērtēt SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" pamatotību darboties apsaimniekošanas pakalpojumu tirgū un, saskaņā ar pārstāves teikto, jau uzsākts darbs pie tirgus nepilnības izvērtēšanas.

Nozare: veselība

Pašreizējā konkurences situācija nozarē

- Konkurence nozarē pastāv un tai būtu jāpastāv, tomēr konkurences apstākļi ir ļoti atšķirīgi Rīgā un mazāk apdzīvotās vietās un tas būtu jāņem vērā. Būtu nepieciešams sistēmisks un globāls skatījums. Nozarē joprojām pastāv daudzi neatbildēti jautājumi (kas ir saprotams ar kvalitāti veselības aprūpē? Kas ir pieejamība?). Atšķiras izpratne.
- Vērtējot publiskā un privātā sektora konkurenci šajā nozarē, būtiska nozīme ir tieši neitralitātei un vienādiem spēles noteikumiem, vienlaikus, kopējo mērķu sasniegšanai, veidojot mijiedarbību starp visiem tirgus dalībniekiem. Jāpievēršas arī valsts un pašvaldību funkciju iedalījumam nozarē.
- Veselības aprūpe, protams, iedalāma arī vairākos konkrētajos tirgos. Neitralitātes ietvaros primāri ir vērtēt ģimenes ārstu un citu speciālistu pieejamību un pašvaldību iespējas. Vērtējama arī medicīnas pakalpojumu nodrošināšana reģionos.

Ko valsts/pašvaldības/uzņēmēji var darīt citādi?

- Slimnīcas, medicīnas centri (pakalpojumi, pašvaldības, Veselības ministrija, Konkurences padome). Nepieciešams veicināt konkurenci, taču trūkst sistēmiska, stratēģiska redzējuma. Uzņēmēji šādu redzējumu sagaida tieši no politikas veidotājiem un valsts.
- Izpratnes par to, ko nozīmē pieejamība, atšķiras. Nepieciešams darbību caurspīdīgums nevis tikai pašvaldību, bet arī valsts līmenī. Funkciju sadale – kopsaucējs. Pašvaldības ir spiestas subsidēt, jo valstiskā līmenī nav atrisināti daudzi problemātiski jautājumi. Konkurences līmeņi un intensitāte Latvijas teritorijā atšķiras.
- Jaunā regulējuma ietvaros nepieciešams vērtēt ne tikai neitralitāti, bet vairāku mērķu politiku – tajā skaitā konkurenci un veselības pakalpojumu pieejamību. Aktuāla ir arī zobārstniecība u.c.
- Ģimenes ārstu prakses. Ārpus pilsētām trūkst ārsta prakšu vietu. Kā var veicināt konkurenci nozares segmentā, kur trūkst pakalpojumu sniedzēju?
- Visās pašvaldībās situācija nav līdzīga. Privātais bizness arī investē, nodrošina infrastruktūru, tehnoloģijas un veic citus ieguldījumus, tāpēc arī kritiku neiztur argumenti par to, ka privātais sektors nespēj nodrošināt kvalitatīvu pakalpojumu. Darbības, tajā skaitā no politikas veidotāju puses, veselības aprūpes nozarē diemžēl nenotiek atklāti. Ko nozīmē "nodrošināt pieejamību". Atsevišķas pašvaldības varētu veidot ārstniecības iestādes vai nodrošināt telpas privātajam biznesam, piesaistīt investīcijas. Vienlaikus sagaidāms, ka pašvaldības rīkotos kā krietns un rūpīgs saimnieks. Pašvaldībām ir iespējas, modelēt situācijas, pārvērtēt līdzdalību. Dibināt kapitālsabiedrību ir pēdējais posms, kad izsmelti citi konkurenci un tirgu veicinošie instrumenti.
- Veselības aprūpes nodrošināšana ir pašvaldību un valsts dalītā funkcija. Ģimenes ārstu pieejamības veicināšana ir stipendijām u.c. ir viens no veidiem kā veicināt veselības aprūpes nodrošināšanu. Pašvaldības pēc būtības tiek "piespiestas" nodrošināt pieejamību, vienlaikus bez ievēribas atstājot konkurences neitralitāti. Taču šāds jautājums būtu jāvērtē arī sistēmiski valsts līmenī. Atsevišķos gadījumos var teikt, ka pastāv tirgus nepilnība – valsts un reģionālā līmenī. Tādos gadījumos jāizdara izvēle - pakalpojumu subsidēšana vai šķērssubsidēšana (paralēli jāsniedz maksas pakalpojumi).
- Attīstīt esošu kapitālsabiedrību arī ir viens no pieejamību veicinošiem instrumentiem.
- Atsevišķu pašvaldību visatļautība ir kaut kas tāds, ar ko nākotnē būtu jācinās, tāpēc klātesošie atbalsta grozījumus Konkurences likumā. Jāstiprina izpratne par godīgu konkurenci publiskajā un privātajā sektorā.
- Ne tikai pašvaldība var risināt problēmas, kas saistītas ar medicīnas nepieejamību, bet kontrolei un plānošanai jānotiek arī valstiskā līmenī.

Ko sagaida no Konkurences likuma grozījumiem?

- No Konkurences likuma grozījumiem tiek sagaidīts, ka Konkurences padome turpinās savu darbību kā līdz šim, tomēr visas iesaistītās puses cer uz plašāku iesaisti un uz stratēģisko redzējumu no politikas veidotāju puses, jo pašlaik trūkst kontroles, un pārāk maz tiek diskutēts par plašiem problēmjautājumiem. Pašvaldībām veselības aprūpes nozarē ir pietiekami plaša rīcības brīvība.
- Savukārt attiecībā uz publisko sektoru – izpratne sagaidāma jau sākotnēji – Eiropas fondu piesaistes stadijā, nomas maksas noteikšanā un citos aspektos.
- Nekas labāks par konkurenci vēl nav izdomāts, tomēr jāveido viendabīgi konkurences apstākļi. Konkurences neitralitāte būtu vērtējama pēc konkurences līmeņiem (nevis tikai pēc lētākā pakalpojuma) un būtu jāveic arī tirgus novērtējums.
- Kāpēc privātais tirgus daļbnieks neienāk tirgū un tam nav intereses, kāpēc ir tik zems konkurences līmenis? Šie jautājumi būtu risināmi ne tikai pašvaldību līmenī, bet arī valstiskā līmenī.
- Iespēju robežās būtu jāvērtē striktāks funkciju sadalījums starp pašvaldībām un valsti, paplašinot arī pārraudzību no valsts un veicinot procesu caurspīdīgumu.